

Erdőkárosító sportok, hegyromboló fenegyerekek

Gerely Ferenc – OEE Erdei Sportok Szakosztálya

A szabadban történő sportolás fontossága megkérdőjelezhetetlen. Az erdei sportok jelentősége a rekreációban nemzetgazdasági szintű. Sajnos vannak ezek között olyan tevékenységek is, amik az erdőt, a természetet óhatatlanul károsítják. Ezek elsősorban az üzleti háttérrel ösztönzött adrenalin-szint-fokozó sportok, mint a motorozás (motorkerékpár, quad stb.) és az egyre nagyobb mértékben terjedő downhill (DH) kerékpározás.

Az OEE honlapján idén májusban beszámoltunk egy különleges játékszerről, a downhill rollerről. Ez egy olyan sporteszköz, amivel hegyen-völgyön és terepen lehet közlekedni, hasonlóan a terepkerékpárhoz. Ennek a kerek szerkezetnek és a hozzá hasonló adrenalinserkentő más járműveknek a lovagai folyamatosan és ellenállhatatlanul fokozzák támadásukat az erdő ellen. Nem kis gondot okoz ez az erdészeknek és természetvédőknek. De ahogy a híradásokból értesülhettünk, még az erdőn kívül is lehetnek problémák az adrenalin-vadászokkal. Ezek a sportok ugyanis agresszivitást igényelnek, következként gyakorlóik többségében fenegyerekek (ezt nem sértő módon kell értelmezni). Kordában tartásuk, fegyelmezésük nem könnyű feladat.

Mi is valójában a helyzet, milyen hatása van és lehet ezeknek a tevékenységeknek, mit lehetne és kellene tenni? Sok-sok kérdés felmerül, sok ötlet születik, de igazi megoldás csak akkor várható, ha pontosan megértjük a jelenséget, a szereplőket és mérnöki módon megtervezve lehetőséget kínálunk a legális megoldáshoz.

A downhill (értelem szerinti fordításban „völgymenet”) kerékpározás komoly fizikai és ügyességi felkészültséget igénylő sportág. Mint a fogyasztói társadalom arculatának egy szelete, világszerte hódít, nagyon jól illeszkedik a mai fiatalság kihívásokat kereső igényeihez. A DH fontos a sportok sorában, mivel keménységre, bátorságra, helyzetfelismerésre nevel. Más sportágak, mint pl. az alpesi sízés kiegészítője is lehet. (E sorok írója nem tagadja, hogy hajdanában mint alpesi síző nyári bátorság-növelő edzéseként a soproni

Károly-magaslatról görkorcsoolyával száguldozott lefelé az erdei ösvényeken és utakon.) A naponta megjelenő és csábító módon tált technikai újdonságok vásárlásra ösztönzik a fiatalokat és ha már megvették, használni is szeretnék a drága és menő felszerelést. Ez a kerékpár-kereskedelemnek tagadhatatlanul nagy üzlet. Egy ilyen kerékpár árára jellemző, hogy használtan már 200 ezer Ft-ért lehet viszonylag jól kapni. Az új és jó kerékpárok ára elérheti a 3 millió Ft-ot is. Nagyon nagy szerepe van a DH elterjedésében a személyes megjelenítésnek, a menőség bizonyításának a fizikai képességek és vakmerőség határainak feszegetésével. A profik pedig nagyon komoly versenyeken mérik össze tudásukat. Ennek a sportágnak ma már tér kell, létezését és szereplőit semminek tekinteni nem lehet.

A DH mint szakági sportág szerepel a Magyar Mountain Bike Szakági Szövetség (MMBSzSz) keretein belül. Arról nincs adatunk, hogy a Budai-hegyeket rongálók közül hányan tartoznak a szervezett sportolók közé. Feltételezhető, hogy többségük amatőr és nem tagja sportegyesületnek. 2009 novemberében az OEE Erdei Sportok Szakosztálya a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel közösen egyeztetést tartott a MMBSzSz vezetőségével, akik akkor határozottan elhatárolták magukat a renitenskedő kerékpárosoktól. A helyzet megoldására született javaslatok közül semmi nem valósult meg. Szükséges tudni, hogy a hegyi-kerékpárosok még abban az évben kiadták etikai szabályzatukat. Amennyiben ezt a szervezetlen körülmények között sportoló DH-sok betartanák, sokkal kevesebb gond lenne.

Az érem másik oldala viszont a természetkárosítás és az erdőben tartózkodók zavarása, veszélyeztetése. Ha csak a Budai-hegyek egyre szaporodó eróziós árkait nézzük már elég indokot találunk arra, hogy ezt a tevékenységet megfelelő irányba tereljük. A Tündérszika hajdani sétaújtaira és virágos dólomit lejtőire rá sem lehet ismerni, a védett növényfajok élőhelye fokozatosan megszűnik. A János-hegy kerékpárosok okozta eróziójának nyomait már Pestről is látni szabad szemmel. A DH pálya

esés vonal irányú, jellemzően szűk nyomvonal a fák között, kilógó gyökerekkel, kikoptatott árokszerű nyomvonnallal, mesterségesen kiépített emelt kanyarokkal és ugratókkal. Mindez a faállomány szívében, elszomorító látvány. Az embernek az az érzése, hogy az erdőben büntetlenül bármit meg lehet tenni. Sok a panasz a Fogaskerekűn való konfliktusoktól kezdve a sétáló, kocogók és szabályosan kerékpározók részéről is. A jelenség kordában tartására tett eddigi kísérletek nem jártak sikerrel. A tiltás és büntetés eddigi gyakorlata keveset ér (a tiltott tevékenység újzése az adrenalin-szintet még inkább fokozza), más megoldásra van szükség.

Az ügyben leginkább érintett a kerületvezető erdész, Jorzsits Miklós (Pilisi Parkerdő Zrt. Budapesti Erdészet). Kerülete a legfrekvenciáltabb magyarországi erdőterület, a János-hegy, Sváb-hegy nagy részére, valamint a Hárs-hegyre és közvetlen környékére terjed ki. Ez Budapest legnépszerűbb kiránduló és szabadidősport területe. A terepviszonyokból és a megközelíthetőségből adódóan a DH kerékpárosok legkedveltebb lejtői is itt találhatóak. Délutánonként és hétvégeken a DH lovagok egyénileg és csapatokban érkeznek a hegyre első sorban a fogaskerekű vasúttal. Könnyű felismerni őket különleges kerékpárjukról, bukósisakjukról, védőfelszerelésükéről. A DH kerékpár, kiépítése és súlya miatt hegyemenetre nemigen alkalmas, amellet 250-300 m szintkülönbséget feltekerni igen fárasztó dolog. Egyébként nem a hegyre tekerés a sportág lényege. A fogaskerekű segítségével viszont a fiatalok többször is fordulhatnak naponta.

A fő problémák:

- a tiltást teljes mértékben figyelmen kívül hagyják;
- elbontják a kiépített terelőkorlátokat;
- nagyon sok útvonalat használnak, esetenként mesterséges akadályokat is kiépítenek;
- a felhagyott útvonalak helyett folyamatosan újak keletkeznek;
- zavarják és veszélyeztetik a sétálókat, kocogókat és az utakon szabályosan közlekedőket;

- mivel nagy sebességgel zúdulnak le a szűk ösvényeken, a sétatutak keresztvezésekor balesetveszélyt jelentenek;

- sok esetben nemcsak köz- hanem önvészélyesek is, ezt több súlyos baleset is bizonyítja;

- rongálják az erdei sétatutakat, és az erdőtalajt, elősegítik eróziós árkok keletkezését;

- megszólítás és figyelmeztetés esetén gyakran agresszívek.

Két éve a Budapest Erdészet és a Duna-Ipoly Nemzeti Park már szervezett közös akciót a DH-sok megfélemezésére, de ez különféle okok miatt nem folytatódott. Ebben állítólag közrejátszott a befolyásos DH-s kapcsolatok részéről érkező nyomás is.

A megoldás elméletileg egyszerű: egy arra alkalmas helyen ki kell építeni egy megfelelő infrastruktúrával rendelkező pályát. A legális lehetőség birtokában szigorú ellenőrzéssel és büntetéssel sikeresebben lehet csökkenteni az illegális tevékenységet. Mert ha nincs legális lehetőség, a tiltás és szankciók ellenére partizán módszerekkel tovább folytatódik a hegyrombolás.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park részéről Halász Antalnak, az Erdészeti, Vadászati és Őrszolgálati Osztály vezetőjének véleménye gyakorlatilag egyezik az Erdészet álláspontjával. A János-hegy és a Hárs-hegy térségét mindenképpen mentesíteni kell a kerékpárosoktól, mi-

vel veszélyeztetik a gyalogosokat, azon belül is elsősorban a kisgyermekeseket. Szerinte is a legális lehetőségek megteremtése a megoldás. A Hármashatár-hegy térségében már építettek ki pályákat a terepkerékpárosok részére. A DH kedvelőinek is meg kellene teremteni ott ezt a lehetőséget.

Lehetne külföldi példákat emlegetni, de ma már be lehet mutatni hazai fejlesztéseket is. Eplényben a sípályák infrastruktúrájára alapozva épült ki DH pálya és az országban még több helyen van lehetőség legális módon gyakorolni ezt a nem éppen természetkímélő, de férfias sportot.

Annak érzékelésére, hogy mennyire veszélyes tevékenységről van szó, utalnak a DH pályák szabályai. Csak a szigorú kötelezettségek és tiltások betartásával szabad igénybe venni a pályákat és ennek tudomásulvételét a kerékpáros egy felelősségi nyilatkozat aláírásával igazolja. Ez is azt támasztja alá, hogy szabályozatlanul, ellenőrzés nélkül és bárhol ezt a sportot nem lenne szabad gyakorolni. Ebben a tekintetben már nem csak az erdő és az erdőben tartózkodó közönség védelméről van szó.

A Budai-hegyek megtisztítása a DH-soktól csak akkor lehet sikeres, ha rendezett körülmények közé tereljük őket. Mivel ezt a folyamatot megállítani nem lehet, néhány hektárt feláldozva downhill pályát – esetleg többet is – kellene kialakítani. Ezeket a pályákat fel kell szerelni a megfelelő infrastruktúrával (felvonó, kiszolgáló épület stb.) és a ma partizán módjára bujkáló fiataloknak csábító lehetőséget kell térítés ellenében teremteni kedvenc sportjuk űzéséhez. Nem hiszem, hogy ez erdészeti feladat lenne, de annál inkább ennek kezdeményezése a kényes területek tehermentesítése érdekében. A pályák építésére áldozhatnának a jelenség elsődleges haszonélvezői: a kerékpárt és felszerelést gyártók és kereskedők. E mellett viszont a legszigorúbban kell a renitensekkel szemben eljárni. A jogi és szervezeti keretek ehhez már most is adottak.

A Szombathelyi Erdészeti ZRT. eladásra meghirdeti az alábbi használt járműveket és gépeket:

- 1 db LADA NIVA 4x4 szgk.
- 1 db KAMAZ 43101 6x6 erdészeti rakoncás tgg.
- 1 db E-400 egytetemes esztergapad
- 2 db RÁBA 6x6 erdészeti rakoncás tgg. KCR-70 tip. daruval
- 1 db RL-2 erdészeti ültetőgép (hiányos)
- 1 db CITROEN Berlingo 1.9D tgg. (motorhibás)

A gépenkénti leírás fotókkal megtekinthető a Társaság honlapján - <http://www.szherdeszet.hu/>.

Érdeklődni munkaidőben Szegletes Ottó-nál a 06/30/93-65-644, illetve a honlapon található hirdetésben megadott gépesítési műszaki vezetőknél telefonon lehet.

Az árajánlatokat kérjük levélben a Szombathelyi Erdészeti ZRT. (9700 Szombathely, Saághy István u. 15.) címére vagy e-mailen a titkarsag@szherdeszet.hu címre megküldeni.